

lúdállományokban. A káros hatásokat a lúd szervezete részben képes kompenzálni, s egészségét esetleg meg tudja őrizni, de tojás-termelése kisebb-nagyobb mértékű veszteséget szenvedhet. Kitért a megelőzés-védekezés lehetőségire is.

Turcsányi Ibolya „A sertésekben előforduló Serpulina-fajok meghatározása a bakteriológiai rutindiagnosztikában” címmel számot adott azoknak a sertések vastagbelében súlyos ártalmakat képes okozni, egyébként laboratóriumokban nehezen kimutatható baktérium-fajoknak a vizsgálati, gyógyszerérzékenységű munkáiról, amelyekben az intézet a gyakorlat segítségére siethet.

Kecskeméti Sándor „A szarvasmarha vírusos hasmenése” címmel számolt be a szarvasmarha-tenyésztés ma világszerte egyik legnagyobb kárt okozó vírusbetegségéről, amely a magzati kortól kezdve a szarvasmarha élete folyamán végig veszélyeztetheti termelését, egészségét, életét. Ma az intézetben már modern nukleinsav-alapú technikákkal,

gyors és korszerű módszerekkel lehet a gyakorlat segítségére sietni.

Fazekas Béla „Sertés fuzariotoxikózisok” címmel foglalta össze a hazánkban és vizsgálgató területünkön is nagy kárt okozó Fuzárium gombafajok mérgező termékei által sertésekben előforduló ártalmakat. Közöttük a csupán jó egy évtizede ismert fumonizin toxikózisokról is szólt, amelyeknek hazai felismerése az intézet és a szerző nevéhez fűződik.

Bajmócy Endre „A sertés enteropathiájának előfordulása egy hazai sertésállományban” címmel olyan sertés megbetegedésről számolt be, amelynek pontos oka néhány éve ismert. A vékonybél bizonyos szakaszának hámsejtjeiben szaporodó, mesterségesen egyelőre nem tenyészthető baktériumfésülés okozta betegség első hazai megállapításáról, valamint a világirodalomban eddig rendelkezésre álló ismeretekről hallhatott jól demonstrált előadást a hallgatóság.

Tanyi János

„Az észak-alföldi régió fejlesztésének környezeti, társadalmi-gazdasági és kulturális kérdései” című tudományos ülészek Debreceni Akadémiai Bizottság Székháza, 1999. február 11.

A DAB hat munkabizottsága és a Kossuth Lajos Tudományegyetem nyolc tanszéke által rendezett tudományos ülészekre abból az alkalomból került sor, hogy a rendező tanszékek az Oktatási Minisztérium 2006/97. számú Felsőoktatási Kutatási és Fejlesztési Pályázatának keretében befejezték a *Környezet és társadalom: Természeti és humán erőforrások feltárása és elemzése felső-Tisza-vidéki részterületeken a fenntartható fejlődés megvalósítása érdekében* című kutatási program 1998-as munkálatait.

Az alapvetően regionális jellegű kutatásokat mintegy 20 kutató, és kb. ugyanennyi egyetemi hallgató végezte kerekén 10 hóna-

pon át. Szakmai megoszlásuk szerint természetföldrajzosok, tájkatató geográfusok, ökológusok, paleoökológusok, zoológusok, szociológusok, társadalom-földrajzosok és néprajzosok vettek részt a multi- és interdiszciplináris programban. Ilyen széles spektrumú kutatói összefogásra és együttműködésre — bár az viszonylag rövid program keretében valósult meg — nem volt példa az egyetemi kutatómunka utóbbi évtizedeiben.

A rövid kutatási időtartam nem tette lehetővé a regionális vizsgálatok teljes körének részletes elvégzését, és a kutatások eredményei még nem lezártak, de a róluk szóló 13 beszámoló előadás érzékeltette azok elméleti

és gyakorlati fontosságát, és több ponton felvillantotta az egyes tudományterületek konklúzióinak összekapcsolási és továbbfejlesztési lehetőségeit. A résztvevő kutatók a munka folytatását tervezik még szélesebb tematikával és a területet a határon túl is kibővíve a szomszédos országok kutatóinak bevonásával. A szélesebb összefogás alapján még inkább megnő annak a lehetősége, hogy az elért eredmények szintézisbe foglalásával konkrét javaslatokat lehessen tenni azok gyakorlati hasznosítására.

A kutatások három alprogram keretében folytak. Közülük az első a vizsgált terület jelenlegi ökológiai és környezetvédelmi állapotfeltárását célozta, a második a tájban végbement környezeti- és élővilág-változások irányait és dinamizmusát vizsgálta, a harmadik pedig a fenntartható fejlődés társadalmi-gazdasági alapjainak elemzését végezte. A konferencia előadásai a fenti programcsoportok szerint három nagyobb blokkra tagolódtak.

Bevezetésként *Szabó József* egyetemi tanár, aki a KLTE rektorhelyetteseként a program felelős koordinátora volt, adott általános áttekintést a vizsgálati területről. Előadása középpontjába a Felső-Tisza-vidék részterületeit, a Beregi- és a Szatmári-síkságot a Nyírségtől elválasztó markáns tájhatár jellegének, jelentőségének valamint a mai természeti adottságokat is meghatározó kialakulási folyamatának bemutatását állította. A program vizsgálatainak jelentős része a tájhatár két oldalán fekvő, eltérő természeti adottságú tájak egy-egy mintaterületéhez (Tarpa környékéhez és Bátorliget szomszédságához) kötődött.

Az első előadási blokkban *Lóki József* docens (*Csorba Péter* és *Szabó József* közreműködésével) úrfelvételek vizuális és digitális kiértékelésének lehetőségeit és a tájhasznosítás elemzésének néhány konkrét eredményét mutatta be a tarpai és a bátorligeti mintaterületen. Ezt egészítette ki *Csorba Péter* docens előadása, amely egyrészt általános-ságban foglalkozott a területhasználattal tájtipizálásban betöltött szerepével, másrészt a Beregi-Szatmári-síkság lehetséges, kívánatos

ill. várható hasznosítási változásait elemezte. A vizsgált területek környezeti állapotát és környezeti veszélyeztetettségét több előadás mutatta be. *Lóki József* a mintaterületek különböző talajtípusainak defláció-érzékenységet és nedvességmegtartó képességét szélcsatornába vizsgálta, *Szegedi Sándor* doktorandusz pedig a talajok nehézfém terhelését elemezte atomabszorpciós spektrofotométerrel. A Tisza Tarpa környéki hullámtéri holtágainak általános ökológiai állapota a hínár fajlisták tükrében (*Lakatos Gyula* docens), valamint halállományuk összetétele *Kovács Béla* doktorandusz jó összhangban van a mért vízkémiai paraméterekkel és az egyes holtágak ökológiai eltartóképességével.

A második blokk előadásai több beregszatmári és nyírségi példaterület elemzése alapján az ökológiai körülmények pleisztocén-holocén változásait, és annak a növény- és állatvilágra valamint a megjelenő emberi kultúrára gyakorolt hatásait vizsgálták. *Süsmegi Pál* adjunktus előadásából főként a vizsgált tájak periglaciális erdőrefugiumaival kapcsolatos bizonyítékok és a különböző Kárpát-medencei kultúrák paleoökológiai kapcsolatainak és környezetformáló hatásainak elemzése emelhető ki. Ezen ökológiai változások jellegét támasztotta alá *Deli Tamás* doktorandusz a Mollusca-fauna elemzése alapján. *Varga Zoltán* professzor bátorligeti és több beregszatmári területen (erdők, mentett árterek, hegyperemek) végzett faunadinamikai vizsgálata alapján mutatta ki az ott érvényesült faunahatásokat (kárpáti, erdélyi és bánáti, valamint kettős refugiumhatások). A feltárt faunisztikai és egyéb értékek alapján a Hortobágyi Nemzeti Parkkal együtt javaslat született a területen kialakítandó MAB Bioszféra Rezervátum tárgyában.

A harmadik blokk egymáshoz szorosan kapcsolódó beszámolóit (*Süli-Zakar István*, *Béres Csaba* és *Barta Elek* docensek) sokoldalú statisztikai adatgyűjtés mellett részletes terepi interjúkat is felhasználva mutatták be a több tekintetben is igen hátrányos helyzetű beregszatmári táj néprajzi szempontból is

jól értelmezhető társadalmi–gazdasági gondjait. Ezekben az előadásokban különös hangsúlyt kapott a (politikai) határmentiség kérdése, és ennek hatásait is figyelembe véve tettek javaslatokat a vidék fenntartható — a

környezeti állapotot bemutató előadásokból kibontakozó, sajátos természeti értékeket is megőrző — fejlődésének megalapozására.

Szabó József